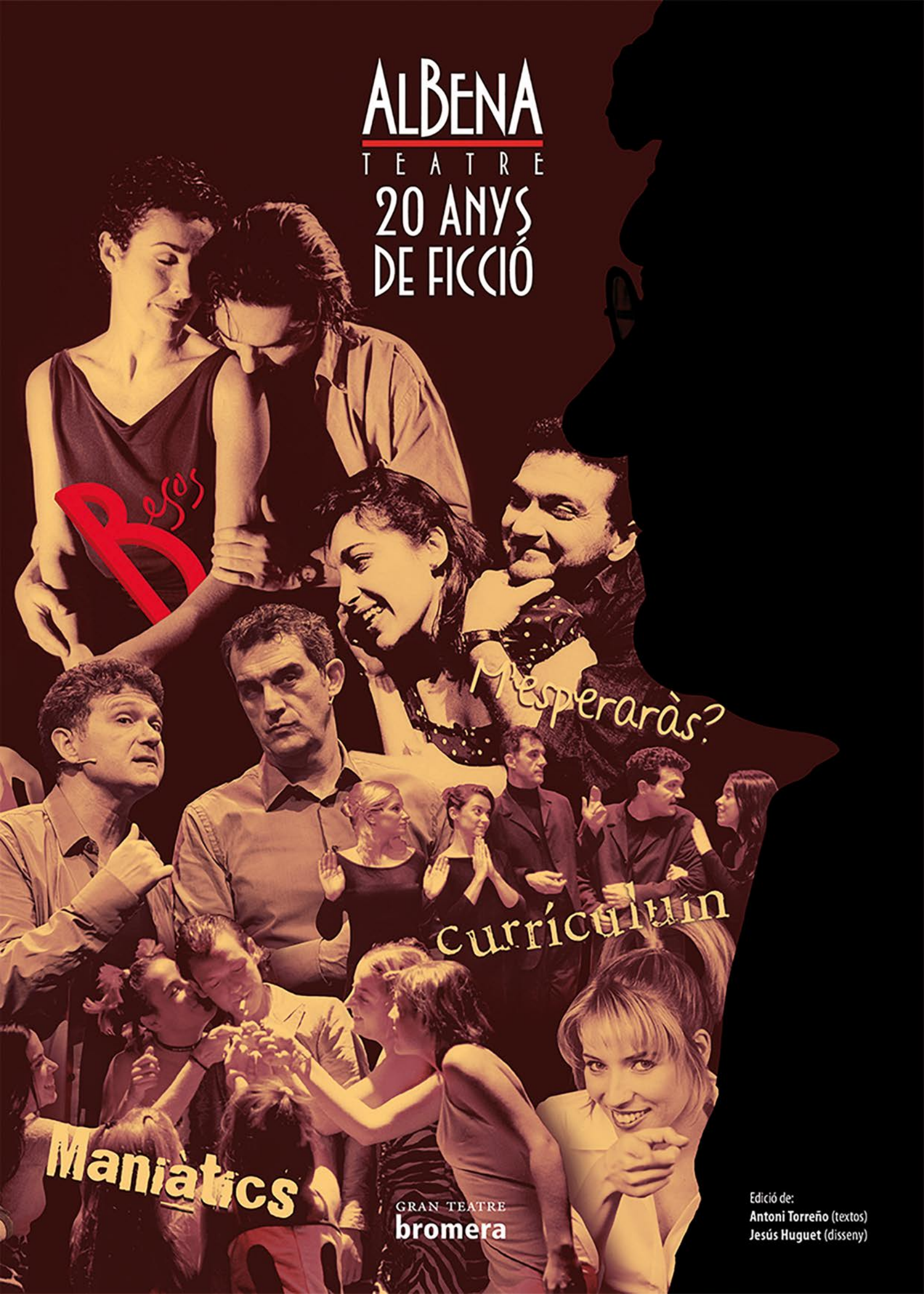

ALBENA

TEATRE

20 ANYS DE FICCIÓ

Besos

M'esperaràs?

currículum

Maniatics

GRAN TEATRE
bromera

Edició de:
Antoni Torreño (textos)
Jesús Huguet (disseny)

...I LA PILOTA CAIGUÉ EN EL CAMP DEL TEATRE

EL NAIXEMENT D'ALBENA TEATRE

◆ Hi ha troballes, fortuïtes com totes les troballes, que acaben sent un volcà d'amistat, de confiança i d'il·lusió, de creativitat inesgotable. Alguna cosa d'això degueren ensumar-se Toni Benavent i Carles Alberola quan, una vesprada, es posaren a assajar junts *A l'atac*, l'adaptació teatral d'una rondalla d'Enric Valor per a La Colla Teatre d'Alcúdia. Era l'any 1983. Una «colla» de joves inquiets, després del treball o de les classes, es menjaven hores de son per a donar corda a la seua passió pels escenaris. En els anys fructífers d'aquell grup teatral *amateur* hi passaren, a més dels socis de la futura **ALBENA**, moltes joves promeses de les lletres i la creació valencianes: Pasqual Alapont, Enric Solbes, Josep Franco...

Carles Alberola, en aquell moment, ja tenia clara la seua vocació teatral perquè havia acabat el primer curs a l'Escola d'Art Dramàtic. Toni Benavent, no. Treballava des dels tretze anys de fuster i de comptable en una empresa familiar i aleshores no es podia imaginar ni de lluny que acabaria gestionant una de les companyies més dinàmiques de la història del teatre valencià. Però, com els dos recorden, la trajectòria vital és en part una tria personal i en part pur atzar, com la pilota de tennis de *Match Point*, que penja en l'aire sobre la xarxa i que igual pot caure en

un camp com en l'altre. Al remat, la seua pilota caigué en el camp del teatre i tots els valencians hem guanyat una partida que ha durat vint anys de dedicació professional, d'èxits escènics, de textos de bella factura i de produccions i muntatges teatrals de qualitat. El segell inconfusible d'Albena ha estat un triomf per a l'escena valenciana, al llarg de vint anys ininterromputs, el qual restarà per sempre en la vitrina dels guardons col·lectius més prestigiosos.

Tot sorgí de l'atzar? Potser. Els amants del teatre no podem deixar mai d'agrair al senyor Benavent, pare de Toni, que en una discussió professional encesa amenaçara el fill que no tornaria al taller de fusteria si se n'anava aquell dia. Fruit d'aquell rampell geniüt, que acabà estampant una màquina Hispano Olivetti contra la cristallera de l'oficina, en va eixir Toni Benavent amb la decisió ferma de canviar de vida. Als pocs mesos, Empar Canet li telefonà per si volia encarregar-se de l'escenografia i la comptabilitat a Moma Teatre. Fou el seu tomb decisiu pel món de la gestió teatral.

Així, tot plegat, tant les circumstàncies dels dos amics (les de Toni, un pèl melodramàtiques) com la seua tria personal van anar acostant-los decididament. De fet Carles i Toni ja somiaven de

muntar una empresa teatral junts quan la Colla Teatre va guanyar el 1987 el premi vila de Mislata. L'afinitat entre els dos continuà fins i tot quan cadascú aprenia l'ofici teatral des de plataformes diferents. Finalment, el 1994, fa vint anys, Alberola i Benavent fongueren fins i tot els seus cognoms per a posar nom a la seua pròpia companyia de teatre. **ALBENA** havia nascut.

Però, abans, Toni Benavent va treballar a Moma al costat de Carles Alfaro i, amb els creadors i productors de la companyia i la gestora teatral, va participar-hi en molts dels seus muntatges emblemàtics com ara *La Cantant calba* o *La lliçó*, d'Eugène Ionesco, o *El Cas Woyceck*, de Georg Büchner. Al si de Moma va aprendre una lliçó d'or per al futur: que per a portar endavant tota empresa teatral cal ser fidel a una coherència en els plantejaments dramàtics i de producció.

Al seu torn, Carles Alberola feia el salt al teatre professional amb la companyia L'Horta Teatre. Tant ell, com el seu amic de carrera Alfred Picó, van créixer teatralment a L'Horta de Castellar-Oliveral. I, amb ells, la companyia; la qual passà de tenir un embolcall *amateur* a apostar de

manera sòlida per edificar una sala de producció i exhibició teatrals. Carles s'estigué set anys a l'òrbita de L'Horta Teatre, al llarg dels quals va posar en pràctica, en col·lectivitat, l'ofici que s'havia ensenyat a les aules de l'Escola d'Art Dramàtic. Així, la primera obra escrita de Carles Alberola –*Viu com vulgues!*– compartí l'autoria amb Alfred Picó. L'autor, actor i director s'ha acostumat des dels inicis a les creacions col·lectives. També per a L'Horta va coescriure amb Ferran Torrent *O tu o res* i *Nit i dia* entre 1991 i 1993.

Quan fundaren Albena, Carles i Toni, van ser fidels a aquesta marca de la casa, la de treballar tots generosament i la de concebre totes les seues produccions com una rica suma d'iniciatives creatives personals, que arribaran des de tots els àmbits que conformen l'espectacle: el literari, l'actoral, l'escenogràfic...

Tant Joan Enric Tamarit com Carles Alfaro, fundadors respectivament de L'Horta Teatre i Moma Teatre s'han felicitat pel pas de Carles i de Toni per les seues companyies. Els agraeixen la generositat i la implicació personal.

Diu Alfaro d'Antoni Benavent: «Encara recorde l'extrema tímidesa del Toni intentant explicar-me la bicefàlia que patia entre Moma i Albena. Quin sentit de la lleialtat i quin goig alliberar-lo!».

Alliberats, doncs, i agraïts, Carles Alberola i Toni Benavent començaren la seua aventura en Albena Teatre, amb la motxilla carregada de referents teatrals (Els Joglars, Dagoll Dagom, Lindsay Kemp...) i cinematogràfics (Wilder, Mankiewicz, Allen...). Aquesta aventura ha suposat, al llarg dels vint anys que homenatgem amb aquest llibre, la dilatada i constant producció de vint-i-dos espectacles teatrals i un bon caramull de projectes creatius en els camps de la interpretació escènica. Bé, escènica i també audiovisual, perquè de fet el moment més mediàtic de la companyia fou potser el seu pas per la Televisió Valenciana, quan –en simbiosi amb la productora audiovisual Conta Conta– van produir fins a set sèries de ficció per a la petita pantalla. En aquest avatar constantment productiu, Carles Alberola sempre ha posat el costat més aviat creatiu (d'autor, d'actor, de director, de guionista...) i Toni Benavent, la practicitat d'un bon gestor cultural i empresarial, amb vocació de servei comunitari.

No obstant tot això, les dues dècades d'Albena no han estat exemptes de crisis de creixement. I en tingueren perquè Albena Teatre sempre ha apostat per oferir productes de qualitat, i és que –paradoxalment a les bones crítiques, als constants premis i guardons i a les sales de teatre plenes– de tant en tant aquestes alegries renyien amb els números per a fer viable tanta exigència. Més encara quan la dignificació del sector era un objectiu irrenunciable.

La qualitat era confiar en el treball de tot l'equip de professionals, en la creativitat inesgotable de Carles (i dels actors i les actrius, i dels escenògrafs); en la planificació acurada dels muntatges i dels productes audiovisuals; en la capacitat d'Antoni Benavent d'adaptar-se a la realitat i a les circumstàncies; en la cura exquisida del material humà amb qui tractaven: el públic, destinatari final de tot el seu esforç i dedicació.

Així va ser. Carles i Toni es van llançar a produir amb una premissa clara: treballar amb un equip de gent fidel i amb molt de talent. Tenien un gavadal d'il·lusió i tres muntatges mig embastats per a donar-se a conèixer. Ho van aconseguir a la primera. *Currículum*, fa vint anys, sorprengué a tots. I els amants del teatre hem seguit la trajectòria d'Albena de sorpresa en sorpresa fins avui. Sortosament, doncs, la pilota de Carles Alberola i Toni Benavent colpejà la xarxa i caigué en el camp del teatre. Aquest llibre és el relat de la partida.

Una partida en què no cal comptar punts ni sets, i que es conta molt millor en clau teatral: d'acte en acte fins al desenllaç present.

ACTE PRIMER

ELS PLANTEJAMENTS D'UN MODEL TEATRAL

ACTE PRIMER

ELS PLANTEJAMENTS D'UN MODEL TEATRAL

◆ Albena va nàixer de la complicitat de Carles Alberola i Toni Benavent i, també des del principi, de la confiança franca amb l'equip de persones que han treballat en cada projecte, algunes de les quals de manera constant (Marcos Orbegozo o Enric Solbes, per exemple). Com que existeix la connexió prèvia, cada muntatge que porten endavant flueix de manera na-

tural. O no; però la franquesa mútua ha facilitat que qualsevol dels plantejaments o replantejaments de projectes teatrals trobaren en Albena respostes creatives sempre. Adaptar-se als camins atzarosos de cada moment, al llarg dels vint anys de producció, sense renunciar al seu esperit vocacional i fundacional de «fàbrica de somnis» de qualitat ha resultat la seua fórmula magistral i la clau de molts dels seus èxits. Es produeix a partir d'un impuls, d'una necessitat, d'una idea, per a –acte seguit– fer un estudi seriós de mercat, reflexionant necessàriament sobre el nombre d'actors i actrius, el destinatari i les idees bàsiques que guiaran cada espectacle. Una vegada presa la decisió del muntatge, la direcció (de Carles Alberola o de qui siga) té autonomia creativa quasi total i el suport de tot l'equip de producció dins dels marges marcats.

Així va ser des dels inicis. Constituïda la companyia Albena, els dos socis van dissenyar tres primers espectacles que serien per aquest ordre *Estimada Anuchka*, *Paraules en penombra* i *Currículum*. Amb la data d'estrena del debut d'Albena fixada per a la tardor de 1994, Pasqual Alapont i Carles Alberola comencen a escriure el primer text però no acaben de traure-li punta. Aparquen *Anuchka* i a l'estiu veuen que l'única opció plausible ja és el format reduït d'un

monòleg: serà *Currículum*. Carles comença a preparar materials i a ordenar canemassos argumentals. Aleshores torna a demanar a Pasqual Alapont que escriguen el text junts.

El resultat va ser un èxit rotund. Carles, sobre l'escena, sorprenia, feia riure, emocionava... Les sales s'omplien, les crítiques elogioses es multiplicaven... En acabant, l'obra estigué rodant quasi tres anys pels teatres i obtingué el Premi al Millor Text Teatral de les Arts Escèniques de la Generalitat Valenciana i el Premi de la Crítica de Barcelona a la Millor Interpretació per a Carles Alberola. Tota una sort, començar la singladura amb tanta força. Una força que els donà ales i il·lusió per a continuar decididament.

En l'argument de *Currículum*, en el seu aigua-barreig personalíssim de ficció i realitat, sorgia el personatge d'Enric Balaguer. Una troballa. L'espectacle s'anunciava com l'adaptació de la novel·la *Un cor famolenc* del tal Enric Balaguer. Aquest personatge, envoltat d'aurèola, va anar fent-se gran i Alberola anà incorporant-lo al seu procés creatiu, jugant amb els límits d'allò real i allò inventat que tant li agradaven. Siga com siga, *Currículum* i Enric Balaguer van ser el germen dels tres espectacles posteriors.

Estimada Anuchka, escrita definitivament per Carles, es presentà com un capítol del dietari «Vaig i torne» d'Enric Balaguer; *Per què moren els pares?* era un relat d'aquell que rebé fins i tot el Premi Pigmalió...

El 1997, la bona acollida de les obres d'Alberola al circuit teatral valencià i català va fer que Joan Ollé, organitzador del festival Sitges Teatre Internacional apostara per fer una retrospectiva del seu teatre, que es completà amb un altre èxit redó, l'estrena de la coproducció *Mandíbula Afilada*; el quart muntatge d'Albena, que acudia de nou a l'Enric Balaguer de *Currículum*; ara al seu «Manual de seducció». L'obra tenia encara un deute parentiu amb el primer monòleg de la companyia. De fet, *Mandíbula Afilada* es construí sobre l'anècdota que s'explicava a *Currículum* amb una mulata recolzada en una barra de bar... Sempre s'ha dit que les quatre obres inicials acoten la primera etapa d'Albena, la del «cicle Enric Balaguer»; per bé que a Sitges, que va gaudir de la representació de totes quatre juntes, anomenaren aquell mascletada teatral com a «Operació Alberola». Fos com fos, el model teatral d'Albena s'havia consolidat i era ja un referent teatral inexcusable.

CURRÍCULUM (1994)

Espectacle basat en **Un cor famolenc**, d'Enric Balaguer

Dramatúrgia i direcció: **Pasqual Alapont, Carles Alberola**

Intèrpret: **Carles Alberola**

Vestuari i escenografia: Montse Amenós i Isidre Prunès **Il·luminació:** Alfons Barreda **Música original:** Marcos R. Conde **Coreografia:** Rosa Ribes **Maquillatge i perruqueria:** Josan Carbonell **Tècnic d'il·luminació i so:** Marcos Obregozo **Ajudant tècnic:** Javier Sorolla **Ortografia i dicció:** Laura Useleti **Disseny gràfic i cartel·l:** Enric Solbes **Fotografia:** Natzari Lorente i García Poveda **Vídeo:** Tono Escobedo i Sabín **Administració:** Inetec Assessors **Ajudant de producció:** Puri Talavera i Techus Gómez **Producció:** Toni Benavent

–Tu ets un caragol –em digué.

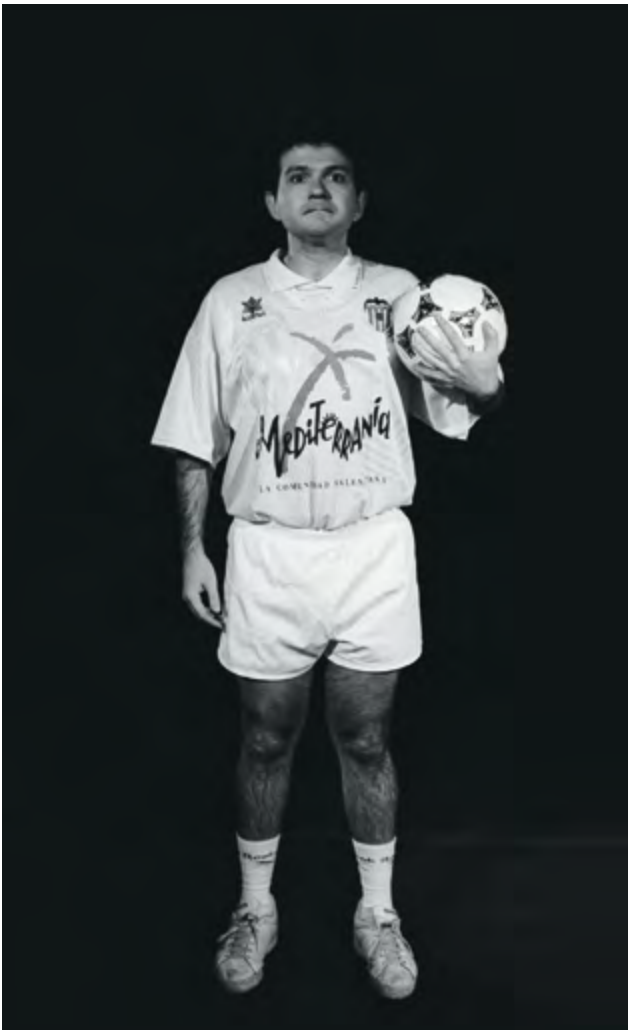
Carles era un caragol, enorme, a l'escenari. No sols perquè li ho diguera Helena, o perquè el cartel·l d'**Enric Solbes** ho deixara patent, o perquè l'element central de l'escenografia de **Montse Amenós** i **Isidre Prunès** fóra una gegantina closca de caragol. Ho era, essencialment, perquè en el primer muntatge de la companyia **Albena**, **Carles Alberola** tenia l'habilitat de contar la biografia de tres amics –ell inclòs–, enredant-se en una espiral aparentment caòtica d'anècdotes (com la de la closca del caragol), que hipnotitzava el públic des del primer moment; tant que el pati de butaques perdia la noció d'allò que era real i allò que era ficció.

Carles era un caragol, també, perquè el personatge s'enroscava en l'autocompassió, contrastant el seu caràcter de «caragol» insegur a l'aparent assertivitat dels «mandíbula afilada». Sorgia, d'aquesta manera, un antiheroi entranyable, que reapareixerà sovint en la dramaturgia d'Alberola. *Currículum* explicava en un llarguíssim monòleg protagonitzat per **Carles Alberola** que les nostres biografies no les marquen les fites acadèmiques o laborals sinó les relacions personals embolcallades en detalls, a primer colp d'ull trivials. Així, les llonganisses crues de la mare, un plínton escolar insuperable, una guitarra puntejant els acords de Kumbaià, un quequeig de persona «inconsistent» enfront de la seguretat d'Enric Balaguer... van anar modelant el caràcter de Carles-personatge.

L'encert sorprenent d'aquell primer Albena va ser el joc amb la ficció i la realitat; una fórmula que ha acompanyat la companyia pràcticament fins al darrer espectacle. Carles (l'actor o el personatge?) pujava a l'escenari amb un peu enguixat i ajudat per una crossa. Allí es disculpava per no poder representar a causa d'un accident durant l'últim assaig. Llavors s'emboïcava amb el públic enfilant borbolls de records *all'improvviso*. Res, però, no era improvisat. I ací la grandesa de l'actor-director-coautor per fer-ho creïble. El text, de fet, estava pautat al mil·límetre per **Pasqual Alapont** i pel mateix **Alberola**.

Des d'aquell primer espectacle s'ha admirat la capacitat de Carles de desdoblar-se en una multiplicitat de personatges, d'omplir l'escenari amb un repertori inacabable de recursos còmics, jugant amb el dolor per arrancar-nos la riassa... S'ha dit sovint que **Carles Alberola** és un «home orquestra» teatral. És cert, però no ho és menys que l'orquestra de Carles incloïa el munt de persones implicades en cadascun dels muntatges que es produiran després de *Currículum*.

A *Currículum*, **Albena** eren **Alberola** i **Benavent**, i **Pasqual Alapont**, i **Enric Solbes**, i **Marcos Obregozo**... una orquestra al complet que s'ha projectat en vint anys constants de teatre de qualitat.

El nostre currículum està marcat per les dates i esdeveniments crucials de la nostra existència. Ens acostumem a recitar-lo com una lletania i arribem a pensar que això, les dates i els esdeveniments freds, constitueixen el fruit de la nostra vida. Però, què s'amaga darrere del currículum de cadascú de nosaltres? Sabem, és cert, que tal any vam ingressar en aquell col·legi o que dos lustres més tard acabàrem els estudis de Dret o que alguna institució destacada ens va concedir un premi. En canvi, massa sovint oblidem que darrere de tot plegat hi havia el rostre de l'amic que ens va regalar una granota, el riure de la mare o l'alegria de descobrir que un bes obria les portes del paradís.

Pasqual Alapont
(Autor, director)

ESTIMADA ANUCHKA

(1995)

Espectacle basat en el dietari **Vaig i torne**, d'Enric Balaguer

Dramatúrgia i direcció: **Carles Alberola**

Intèrprets: **Carles Sanjaime, Pepa Juan, Alfred Picó, Pepa Miralles, Álvaro Báguena**

Ajudant de direcció: Juan Mandli **Escenografia:** Manuel Zuriaga i Josep Simón **Realització de l'escenografia:** Odeón Decorats **Disseny del vestuari:** Rocío Cabedo **Il·luminació:** Miquel Llop **Música:** Stéphant Grappelli **Maquillatge i perruqueria:** Josan Carbonell **Cap tècnic:** Marcos Orbezo **Assessorament lingüístic:** Laura Useleti **Disseny gràfic i cartell:** Enric Solbes **Fotografia:** García Poveda **Vídeo:** Tono Escobedo i Sabin **Administració:** Inetec Assessors **Ajudant de producció:** Techus Gómez **Producció:** Toni Benavent

◆ El jardí d'una casa de camp del passat, ocre i descurat; la parra seca, fullaraca per terra, un baló de futbol signat, abandonat als peus d'una font de pedra... Aquest era l'escenari ple (de **Manuel Zuriaga** i **Josep Simon**), que xafaven cinc amics reunits una nit després del convit d'una boda d'altres dos amics de la colla de la infància. Els unia el passat, els desitjos frustrats o la passió pel futbol. Els cosins Helena (**Pepa Juan**) i Ferran (**Carles Sanjaime**), a més a més, compartien el record de l'avi, la sensibilitat social i literària del qual els va modelar més del que pensaven. Però, l'atracció que senten l'un per l'altre no s'atrevirien mai a viure-la. Aquesta nit d'insomni esbojarrat tampoc.

Els personatges, passats de copes, s'anaven trobant al costat de la figuera morta i es contaven inseguretats i confidències. Les de la parella inestable de Ximo (**Álvaro Báguena**) i Maite (**Pepa Miralles**); les de la parella aparentment assenyada d'Helena i Eduard (**Alfred Picó**); les del fadrinot Ferran, que fugí a viure mar enllà... Tots es busquen en el jardí de l'avi igual com enamorats i fades es buscaven pel bosc al *Midsummer night's dream* de Shakespeare. Cal dir, tanmateix, que els personatges d'Alberola, renunciant als somnis, han perdut la màgia a diferència dels de l'autor anglès. És el que els farà infeliços. L'obra es deia *Estimada Anuchka* perquè la cita d'una pàgina de contactes que Ximo va avortar (Anuchka) esdevé el símbol de la por de tots per lluitar pels anhels. També podria haver-se titulat –parafraçant Shakespeare– «Insomni d'una nit de tardor-hivern», tocats i passats de rosca com estan, al llarg de la vetlada, i havent deixat arrere la joventut.

Estimada Anuchka era el segon muntatge d'**Albena**, ambiciós i de gran format, escrit i dirigit per **Carles Alberola**. Incidia de nou, des de la comèdia, en el repàs biogràfic i en el contrast desig-realitat; uns ingredients que aniran identificant-se al llarg del temps com «l'estil Alberola». Aquest estil, obra darrere obra, buscarà fórmules narratives i teatrals sorprenents. En aquest cas un recurs reeixit era que quasi tots els personatges eixien literalment del seu cos, desdoblant-se i materialitzant-se en pensament mentre que l'altra part (el cos) seguia flirtejant, reculant o fent l'amor darrere la parra...

Al final, Ferran, de cara al públic, tancava la història planyent-se del nou fracàs sentimental: partiria a Nova York a l'endemà sense acomplir el seu somni. «Aquella nit pogué canviar-ho tot» deia, i cloïa l'obra amb l'enèsima cita futbolística, de Di Stefano: «Jugamos como nunca y perdimos como siempre».

D'ençà que em van convidar a la «cuina» d'*Estimada Anuchka* i a preguntar-li *Per què moren els pares?*, m'heu donat tantes i tantes respostes, que encara seguisc fent-ne una «digestió» transgressora i plaent.

Gràcies a Carles, a Toni i a la seua gent per l'amor al teatre i pel coratge en el dia a dia.

Juan Mandli
(Actor, director)

